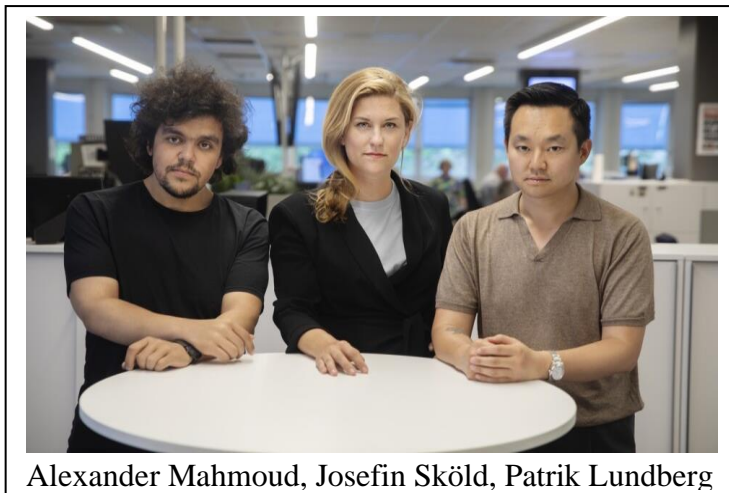

Adoptionerna

- Ett granskande reportage

Av Patrik Lundberg,
Josefin Sköld &
Alexander Mahmoud
(2022)

Alexander Mahmoud, Josefin Sköld, Patrik Lundberg

Av Pia Hellertz – jan. 2023

Tre DN-reportrar, **Patrik Lundberg**, **Josefin Sköld** och **Alexander Mahmoud** har ägnat sig åt en verkligt grävande journalistik i ett enormt viktigt ämne, vilket dels resulterat i ett reportage i *DN* som ledde till att författarna fick stora journalistpriset för ”Årets avslöjande” år 2021¹ (s. 263) och dels till skrivandet av den mycket tänkvärda, intressanta och avslöjande boken ”*Adoptionerna – Ett granskande reportage*” (2022).

DN. Följer

DN granskar: Barn till varje pris

Foto: Alexander Mahmoud

”Jag och min syster såldes till paketpris”

● **TV | TEXT** Tusentals barn misstänks ha adopterats till Sverige på felaktiga grunder • Nu är många av dem vuxna – och kräver att få veta sanningen.

¹ På den här länken finns de artiklar DN publicerade - <https://www.dn.se/om/barn-till-varje-pris/>

Vi har ju länge varit medvetna om att barnlösa par adopterat barn från andra länder, men att detta skulle vara en så gigantiskt omfattande ekonomisk industri kände inte jag till, och jag är sannolikt inte ensam om att inte veta. Nu avslöjar författarna att tusentals barn har stulits och kidnappats från sina mödrar och förmedlats för adoption till Sverige och andra länder.

Vilka är författarna?

Patrik Lundberg berättar i *Prologen* att han själv är adopterad från Sydkorea. Han hade kvar en pärm med uppgifter om sitt förflutna. När han var 24 år flyttade han till Sydkorea som utbytesstudent och passade då på att söka efter sin biologiska familj. Han var nyfiken och berättar hur han gick tillväga för att hitta familjen, vilket han till slut gjorde (s. 9). Men det visade sig att uppgifterna han hade i sin pärm var felaktiga och att de ”föräldrar” han träffade egentligen var hans faster och hennes man. Patrik lärde känna många adopterade från Sverige, Norge, Danmark, USA med flera. Några av dem menade att deras adoptioner var illegala, att de blivit stulna och bortadopterade mot sina föräldrars vilja (s. 11).

Senhösten 2020 träffade Patrik DN:s reportagechef **Matilda E. Hanson**. Under samtalet frågade hon Patrik om det var något särskilt han skulle vilja skriva om. Han berättade då om alla adopterade han träffat och som hävdade att de kommit till Sverige på illegala grunder och Patrik trodde inte att någon tidigare kartlagt dessa brott. Matilda Hanson ville då att han skulle granska ämnet (s. 12). Eftersom Patrik inte tidigare arbetat med den typen av journalistik så ville hon para ihop honom med två andra kollegor **Josefin Sköld** och **Alexander Mahmoud**.

Matilda E. Hanson, DN

Josefin Sköld är undersökande reporter och hade lång erfarenhet av att granska rättssäkerhetsfrågor omkring barn. Hon var bland annat inblandad i avslöjandet om *"Lilla Hjärtat"*, den treåriga flickan som inte fick stanna i sitt familjehem utan var tvungen att återvända till sin biologiska familj, som sen kom att orsaka barnets död (s. 12).

Alexander Mahmoud är fotograf och hade under flera år skildrat migrationen till Sverige. *"Dessutom kunde han skriva"* (s. 12).

Jag kan bara konstatera att det blev ett framgångsrikt team.

De adopterades berättelser

En mycket intressant del av boken är alla de berättelser författarna hämtat från de adopterade som nu är vuxna och själva ofta har egna familjer. De förmedlar sina erfarenheter och upplevelser och hur de själva försökt söka efter sina biologiska föräldrar och sina rötter. Berättelserna avslöjar de starka band som kvarstår till den biologiska mamman och det ursprungliga hemlandet.

Sverige har tagit emot tusentals barn genom internationell adoption. Författarna menar att inget annat land i världen hade tagit emot fler adoptivbarn, *"räknat per capita"* (s. 15).

I det inledande kapitlet berättar en av författarna, jag tror att det är Patrik, om sina besök hos femton adopterade och deras familjer, även om han hade kontakt med många fler. De adopterade berättar hur de försökt söka sina rötter och berättelserna är starka och rörande. Författaren frågar: *"Vad hade hänt med de 60,000 svenskar som hade kommit hit via internationell adoption?"* Här berättar författaren om *"en central aktör: Adoptionscentrum, Sveriges största förmedlare av adoptioner"* (s. 35) och avslutar kapitlet med frågan *"Vilka var de?"* Det var verkligen en "cliff hanger" som lockade till fortsatt läsning.

Hur det började i Sverige

Författarna berättar om en kvinna, **Margareta Ingelstam**, som kom att bli en huvudperson när det gällde adoptioner till Sverige. Hon hade besökt USA år 1957 som 20-åring och kom där i kontakt med en familj som hade en adoptivdotter från Sydkorea. Margareta blev så förtjust i flickan att hon började drömma om att själv adoptera, men hon fick nej från de aktuella myndigheterna. Hon födde själv tre flickor men tanken på att adoptera försvann inte. Till slut lyckades hon få godkänt som adoptivfamilj. Nu ville hon inspirera andra, så hon ringde till dåvarande kommunikationsministern **Olof Palme** som var på väg till Östasien och frågade om han kunde hjälpa till med att ta hem den flicka de fått godkänt att adoptera. Palme behövde inte tänka länge utan sa *"det kan jag väl göra"* (s. 38). Men flickan blev sjuk så Palme fick åka hem utan henne, men med hjälp av en flygvärdinna kom flickan till Sverige.

Margareta Ingelstam blev känd för fenomenet ”*internationella adoptioner*”. Enligt **Tobias Hübinette**, som själv är adopterad från Sydkorea, är Margareta en av den svenska adoptionsvärldens sk ”*grundandemödrar*” och hon var också *Adoptionscentrums* första ordförande) och som själv (tillsammans med sin man) blev ett svenskt svar på **Angelina Jolie** eller **Mia Farrow** och ”skapade” en av landets första antirasistiska sk ”*regnbågsfamiljer*” genom att adoptera ett flertal barn av olika sk ”*rastyper*”.²

Från Aftonbladet 10 sept. 1967

Adoptionscentrum blev så småningom Sveriges största adoptionsförening. Bara en amerikansk förening var större (s. 42).

Internationella konventioner för adoption infördes på 1990-talet. Då fastslogs hur en etisk adoption skulle gå till. Författarna redogör mycket ingående för de regler och konventioner som växte fram. Sverige ratificerade *Barnkonventionen* år 1990. Sen den 1 januari 2020 gäller den även som svensk lag (s. 43).

Undersökningen startade i Chile

Även om de adopterade kommer från många olika länder så valde bokens författare att starta sin undersökning i Chile. Där pågick redan en undersökning om ”*misstänkta brott kopplade till inhemsk och internationell adoption*” (s. 47). Den fann att ett chilenskt nätverk under diktaturen stal barn och adopterade bort dem under åren 1973 till 1990 (s. 47). Många av barnen fördes bort av polis och

² I en intressant artikel från 2017 berättar Tobias Hübinette om Margareta Ingelstams roll när det gäller adoptioner - <https://tobiashubINETTE.wordpress.com/2017/05/31/margareta-INGELSTAM-adoption-sverige/>

socialtjänst och sålde dem.

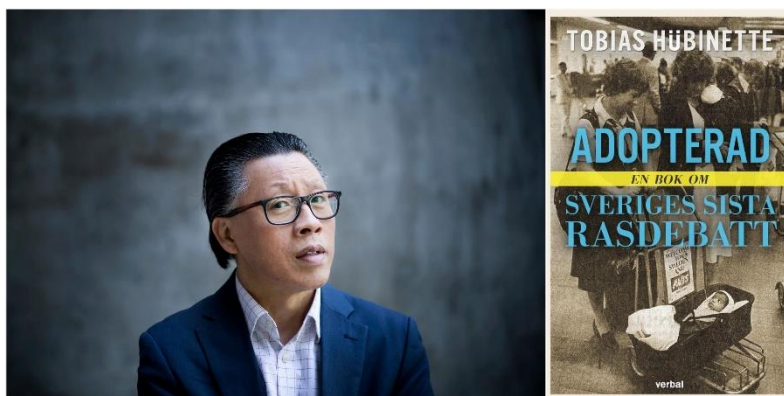
Flera av dem fanns i Sverige. SVT gjorde ett program om adoptionerna vilket ledde till att *"hundratals av de drygt 2,100 adopterade från Chile började söka sina rötter för att se om de var drabbade"* (s. 48).

Chile tillsatte en brottsutredning som kom att omfatta 640 av de svenska fallen. Dock var regering och riksdag passiva. De gjorde *"ingenting för att utreda uppgifterna"* (s. 48).

De nu vuxna barnen som börjat söka sina rötter och som återförenades med sina biologiska släktingar fick de veta att de dokument som fanns om den *"var uppdiktade"* (s. 51).

Författarna skriver att *"Uppgifterna om stulna barn var okända för allmänheten, men välkända för Adoptionscentrum. Varningssignalerna kom redan på 1970-talet"* (s. 51).

Författarnas berättelser visar att de verkligen grävt djupt och ordentligt. De fick tillgång till ett omfattande arkiv med dokument av **Tobias Hübinette** som själv fördjupat sig i frågan. Hans doktorsavhandling handlade om adoptioner. Han är en av världens främsta forskare på området. Han var med och startade EXPO.

Tobias Hübinette

Bokens författare reste också till Chile, vilket blev en utmaning i coronatider. De inte bara grävde i dokument och i intervjuer, vilket i sig var ett enormt omfattande arbete. Jag gör ett citat för att ge en antydning om författarnas utmaningar:

Tillsammans gick de igenom de tiotusentals sidorna, kategoriserade innehållet och skapade en översikt över alla misstänkta oegentligheter. De identifierade nyckelpersoner inom adoptionsrörelsen och tog fram ännu fler dokument (s. 59).

I slutet av år 2019 bodde 57,280 adopterade i Sverige (s. 60). Författarna arbetade systematiskt och tog en världsdel i taget. De redovisar detaljerat i boken de resultat de kom fram till. Sydkorea var det största adoptionslandet.

Mellan 9,000 och 10,000 barn hade kommit till Sverige därifrån.

Utredningar visar att ligor av korrupta advokater, domare och socialarbetare hade omhändertagit barn och sålt dem. Trots de skrämmande rapporterna gjorde Sverige *"ingenting"* (s. 64). Författarna avslöjar att oegentligheterna inte framkommit förrän de träffade adopterade som hade sökt sina rötter och hittat dem (s. 249). Oegentligheterna fanns ju inte i Sverige utan i ursprungsländernas system.

Författarna fann i sina undersökningar biologiska mödrar som hade fått beskedet att babyn dog vid födelsen och att de aldrig fick se och ännu mindre ta med sig kroppen för begravning. Förklaringen mödrarna fick var att de döda *"skulle tjäna vetenskapen"* (s. 81). Det är känslostarka berättelser om dessa mödrar och de nu vuxna barn som upptäckte sanningarna med hjälp av bokens författare.

Den parlamentariska utredning som gjordes i Chile hade kommit fram till att barnen stulits av vinstintresse, *"men också av ideologisk övertygelse"* (s. 79). *"Man räddade barn från fattigdom"* under 1980-talets kriser i Chile och Latin-Amerika.

Socialarbetarna såg sig själva som hjältar när de räddade barnen ur misär. De riktade in sig på mammor på landsbygden som exempelvis hade låg utbildning, var ensamstående, änkor eller tillhörde ursprungsbefolkningen och kanske inte kunde spanska (s. 79).

Det berättade en kvinna i Chile som författarna fick kontakt med.

Svenska myndigheters agerande

Författarna har ingående granskat de svenska myndigheternas agerande när det gäller dels tillsynsmyndighetens utredningar av blivande adoptivföräldrar, dels om ursprungsländernas uppgift att utreda barnens bakgrund *"och garantera att barnen verkligen var övergivna"* (s. 86).

Sverige skulle alltså lita på att diktaturer och svaga demokratier, genomsyrade av korruption och brott mot mänskliga rättigheter, följde internationella lagar och konventioner (s. 87).

De svenska utredarna fann att barnhemmen bland annat i Vietnam var beroende av donationer för sitt arbete. När barnhemmen fick dålig ekonomi blev risken stor att man adopterade bort barn som inte var övergivna för att få in pengar (s. 90).

När tillsynsmyndigheten under år 2017 granskade alla barnrapporter som följde med barnen som kom till Sverige, fann man stora brister (s. 92).

Genom en *"högt uppsatt källa inom statsförvaltningen"* fick författarna information om att det förekom *"ren och skär barnhandel i Guatemala"* (s.

108). Ett nätverk av advokater, höga statstjänstemän, barnmorskor och läkare ”hade använt adoptioner för att ’tjäna lite extra pengar’”(s. 108). En källa i Israel berättade att några av de cirka 190 som adopterats från Israel var palestinska barn som hade adopterats till judiska familjer i Sverige (s. 109).

Publiceringen i Dagens Nyheter

Författarna berättar att flera adopterade tog kontakt med dem efter det att deras undersökningar hade publicerats i DN i februari 2021. De adopterade berättade om de tragiska historier om lögn och stöld som låg bakom deras adoption (s. 107). Det kom in många tips på det som pågick runt om i de länder som förmedlat barn till Sverige.

Ett exempel är Sri Lanka vars hälsominister berättade att 11,000 adoptivbarn hade lämnat landet med ”uppdiktade adoptionsakter” (s. 116). Några av dessa barn hade fötts på s.k. ”babyfarmer”, som är en institution dit lankesiska kvinnor kom för att föda barn som sedan såldes till västvärlden (s. 116). Sri Lanka var ett av de länder Sverige hade adopterat flest barn från (s. 115). Sri Lanka hade en lag som sa att de biologiska mammorna måste vara närvarande när barnen överlämnades till adoptivföräldrarna. Då används inhyrda skådespelerskor som fick agera mammor i rätten och lämna över barnen (s. 117).

En diplomatkälla hörde av sig och berättade att ”*Det var bara pedofiler och adoptivföräldrar*” som vågade sig till Sri Lanka på grund av inbördeskriget i slutet av 1980-talet (s. 116).

Flera av de adopterade som hörde av sig hade själva börjat göra undersökningar som författarna fick ta del av.

Ulf Kristersson och Adoptionscentrum

Josefin Sköld fick en intervju med *Moderaternas* partiledare **Ulf Kristersson**. Han var själv adoptivpappa och var ordförande i *Adoptionscentrum* åren 2003-2005 (s. 119). ”*Ingen annan svenska politiker visste så mycket om adoption som Moderaternas partiledare*”, skriver Josefin (s. 119). Hon frågade honom om det inte slagit honom att adoptionsdokumenten kunde vara förfalskade. ”*Det fanns*

det inte skäl till”, svarade Kristersson. *”Några formella brottsmisstankar fanns inte på den tiden”* (s. 121). Men det hade det funnits. Särskilt när det gällde barnen från Chile.

En fråga som debatterades var kostnaderna för adoption. En utredning föreslog att adoptionsavgiften bara *”skulle få täcka kostnader för det specifika adoptivbarnet”* (s. 123). Kritiken mot förslaget *”blev massiv”*. Ulf Kristersson kritiserade förslaget både på DN:s debattsida och i ett remissvar. Han menade att konsekvensen av förslaget skulle innebära att Sverige *”nästan helt stängdes för internationell adoption”* (s. 123).

Nu började det röra på sig lite. Politikerna var *”plötsligt eniga”* om att de internationella adoptionerna måste utredas (s. 127). Granskningen ledde också till en *”otippad läsarrespons”*. Men många tyckte att författarna skulle skriva om adoptivföräldrarna. Vissa adoptivföräldrar hotade DN med att säga upp prenumerationen om man inte också skrev om adoptivföräldrarna, hur undersökningen drabbade adoptivföräldrar och allt det positiva med adoption (s. 127).

Hur det började

Författarna började inse att de behövde undersöka *”varför det blivit som det blivit”* (s. 128). **Patrik** började studera gamla tidningsartiklar, böcker och offentliga handlingar *”för att kartlägga alltings början”* (s. 128). Han kom fram till att det hela verkade ha börjat med Koreakriget år 1950 och som varade i tre år och krävde flera miljoner människoliv. *”Efter vapenstilleståndet sommaren 1953 beslutade sig några svenska hjälparbetare för att rädda föräldralösa krigsbarn genom att adoptera dem”* (s. 129). Dessutom föddes barn till inhemska kvinnor och amerikanska soldater. Den sydkoreanska staten ansåg att dessa barn inte passade in i deras samhälle så en myndighet skapades för att förmedla barnen till familjer i USA.

Sen berättar författarna om den fortsatta utvecklingen av de internationella adoptionerna. Sverige blev först i världen med att formalisera de internationella adoptionerna och *”Socialstyrelsen förvandlades i praktiken till en adoptionsbyrå”* (s. 132).

I det arkiv Patrik samlat fanns ett protokoll från 1980 där begreppet *”kuddadoptioner”* nämns (s. 137). Det innebar att svenska föräldrar reste utomlands med syfte att adoptera. Kvinnan stoppade in en kudde under tröjan för att se gravid ut. Paret gick in på ett BB och kom ut med ett barn som de köpt av sjukhuspersonalen. Adoptivföräldrarna registrerades som biologiska föräldrar. Detta pågick i många länder. Det gjorde att svenska staten beslöt om att låta adoptionsföreningarna sköta förmedlingsverksamheten, under statlig insyn och kontroll (s. 138).

År 1988 beslöt riksdagen att införa ett *adoptionssbidrag*. Det blev ett schablonbelopp av hälften av kostnaderna, maximalt 20,000 kronor (s. 140).

DNA-analyser har underlättat sökandet

Författarna berättar att DNA på senare år underlättat återföreningsarbetet mellan adopterade och deras biologiska föräldrar (s. 167). De fick tillgång till en databas där det fanns över 1,000 berättelser från familjer som letade efter sina bortadopterade släktingar. Jag rekommenderar läsning av boken för en förståelse av det gigantiska forsknings- och analysarbete författarna gav sig in i. Jag är djupt imponerad.

Författarna berättar att de skrev ut alla akter och sorterade dem i högar. En hög för mammor som inte gett samtycke till adoption. En för barn som blivit bortförda från daghem. En för barn som blivit dödförklarade vid födelsen. En för barn som blivit kidnappade. En hög kallade de "*Vulkanutbrottet*". Den handlade om de barn som blev föräldralösa vid vulkanutbrottet 1985, den s.k. *Armero-tragedin* i Colombia, där fler än 20,000 människor omkom (s. 170).

Författarna berättar att DNS reportagechef **Matilda E. Hanson** under hela processen var mycket stödjande och uppmuntrade till att gå vidare.

Kinas ettbarnspolitik

Författarna berättar om de förödande konsekvenser som Kina fick på grund av sin oerhört tragiska ettbarnspolitik (s. 185ff). Det var en mycket brutal process. Fram till idag har minst 150,000 adoptioner förmedlats från Kina till Europa och Nordamerika (s. 187). De började år 1992 och ledde till en marknad med handel av barn. Det blev ekonomiskt fördelaktigt för barnhemmen i Kina att vara en del av adoptionssystemet (s. 202). Sverige hjälpte därmed Kina med att hantera ettbarnspolitiken (s. 235).

I Kina söker man de försvunna barnen med bilder på dem på bilar

Babyboxen

I Seoul, huvudstaden i Sydkorea, hade en pastor ”som ville rädda barn” gjort en lucka på fasaden till en liten kyrka dit ”människor smög om natten för att lämna bort sina bebisar” (s. 213). Den kallades ”Babyboxen”. Inuti boxen låg en liten vit madrass. ”När någon lämnade en bebis där utlöstes ett larm” (s. 213). Ibland låg det en lapp vid barnet, oftast inte. Författarna skriver att Sverige ”indirekt” hjälpte Sydkorea att hantera sin hedersproblematik när det gällde oönskade barn (s. 235).

Mellan 9,000 och 10,000 barn hade flugits från Sydkorea till Sverige. Globalt handlade det om omkring 200,000 barn (s. 214). Författarna fann hundratals artiklar, svenska och internationella, som tog upp oegentligheter kopplade till dessa adoptioner.

Författarna fann information om interneringslägret *Brothers Home* – ”Sydkoreas Auschwitz”, som militärdiktaturen drev från 1960- till 1980-talet. Där fängslades de människor som staten inte ville ha på gatorna, hemlösa, studenter som protesterat m.m. De sattes i tvångsarbete. Barn separerades från föräldrarna och såldes (s. 215).

Religionens betydelse

I ett avslutande kapitel berättar författarna om hur olika religiösa grupper engagerat sig i barnen. De hittade uppgifter om katolska barnhem som drevs av nunnor. Nunnor hade också öppnat mödrahem för kvinnor som ville adoptera bort sina barn (s. 251). Även svenska missionärer hade engagerat sig i föräldralösa barn. En stor aktör var enligt författarna den svenska *Pingströrelsen* (s. 252). Rörelsens ledning idag visste inte hur det hela gått till.

Författarna intervjuade pingstkyrkans föreståndare i Västerås, **Daniel Alm**. Han förstod att pingströrelsen ”kunde vara medskyldig till rättsosäkra adoptioner” (s. 254). Daniel Alm gav i uppdrag till en församlingsmedlem som arbetade som utredare på *Socialstyrelsen*, att intervjua tidigare missionärer, anställda och adoptivföräldrar. Utredningen blev klar innan författarna träffade Alm. Han konstaterar att: ”Missionärerna verkade i en tidsanda där det fanns ett stort engagemang för fattiga och utsatta. De har tyckt att de här barnen skulle få det bättre i Sverige” (s. 255).

En av de svenska adopterade blev besviken på utredningens resultat. Hon hade hoppats att pingströrelsen skulle ”ta ansvar för vad de gjorde mot mig och min mamma” (s. 261). Hon menade att rapporten snarare ”friskrev pingströrelsen från ansvar genom att skylla på dåtidens värderingar och enskilda individers handlingar” (s. 261).

Handeln med barn

Författarna har fokuserat på adoptioner och de oegentligheter som förekommit och sannolikt fortfarande förekommer i samband med adoptioner. Men handeln med barn är så enormt mycket större. Jag önskar och hoppas att några grävande reportrar skulle vilja fördjupa sig lika professionellt som denna boks författare när det gäller handeln med barn till pedofiler, satanistiska ritualer och produktion av den ohyggliga drogen *Andrenochrome*, som använts flitigt av män och kvinnor i underhållningsbranschen bland annat i Hollywood och bland makteliten, ett ämne jag kommit att intressera mig för den senaste tiden.

En f.d. CIA-agent som kom att fördjupa sitt engagemang i dessa kidnappade barn, **Robert David Steele**, berättade att det försvann omkring 800,000 barn i USA varje år och omkring 8 miljoner i världen till slavarbete, pedofiler, satanistiska ritualer med mera. President **Donald Trump** hade som primärt politiskt mål att dessa försvunna barn skulle räddas. Under åren har tusentals kidnappade barn hittats bland annat i underjordiska grottor och tunnlar och räddats av de *Vita hattarna*, de ”goda militärerna”, som bland annat utreder brotten mot barn. Det är ohyggliga berättelser. Bara inledningsvis under kriget i Ukraina lär cirka 35,000 kidnappade barn ha räddats. Ukraina har blivit ett centrum för handeln med barn, med vapen och för penningtvätt. Men det blir ett tema för en annan undersökning.

Tack Patrik, Josefin och Alexander för ert helt fantastiska arbete.

